

Nazwa projektu Projekt ustawy o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Agnieszka Dziemianowicz-Bąk – Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Karol Perkowski, Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego, adres e-mail: karol.perkowski@mriips.gov.pl, tel. +48 532 402 594 Katarzyna Ziobro - Prostko, Starszy specjalista ds. koordynowania Wydziałem Prawno-Legislacyjnym w Departamencie Dialogu i Partnerstwa Społecznego, adres e-mail: katarzyna.ziobro-prostko@mriips.gov.pl, tel. +48 538 117 100	Data sporządzenia 17.04.2025 r. Źródło: inne Numer w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD58
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Szerokie spektrum zagadnień, jakimi zajmuje się psycholog, w szczególności zakres jego oddziaływania na zdrowie i życie odbiorców świadczeń psychologicznych wskazuje, że zawód ten powinny wykonywać osoby o odpowiednich kwalifikacjach i postawie etycznej. Z tego względu zawód psychologa, jako zawód zaufania publicznego, został prawnie uregulowany w ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026), zwanej dalej „ustawą z dnia 8 czerwca 2001 r.”.

Jednakże ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. nie funkcjonuje w praktyce ze względu na liczne wady prawne i legislacyjne. Jest niezgodna z prawem europejskim, ponieważ jej przepisy nie przewidują możliwości odbycia stażu adaptacyjnego lub przeprowadzenia testu umiejętności w ramach procedury uznawania kwalifikacji zawodowych uzyskanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Ponadto ogranicza formy prowadzenia prywatnej praktyki psychologicznej jedynie do indywidualnej działalności gospodarczej oraz spółki partnerskiej.

Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. wskazuje otwarty katalog usług psychologicznych (wyraz: „w szczególności”) przy jednoczesnym braku definicji tych usług (art. 4 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r.). Nie można zatem ocenić, jakie działanie jest usługą psychologiczną. W konsekwencji nie można zastosować przepisu karnego (art. 61 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r.), ponieważ nikt nie może podlegać odpowiedzialności karnej, gdy nie jest precyzyjnie wskazany czyn podlegający penalizacji.

Dodatkowo poważne wątpliwości budzi konstrukcja art. 6 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. odnoszącego się do nadzoru sprawowanego przez ministra właściwego do spraw pracy nad wykonywaniem ustawy. Przepis ten nie określa formy nadzoru, uprawnień nadzorczych, środków prawnych służących ich realizacji, naruszając tym samym art. 7 Konstytucji RP, który obliguje organy państwa do działania na podstawie i w granicach prawa. Podobnie, w sposób ogólnikowy i nieprecyzyjny, skonstruowano delegację upoważniającą do wydania rozporządzenia w sprawie poddyplomowego stażu zawodowego psychologa (art. 8 ust. 9 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r.), co narusza art. 92 Konstytucji RP.

Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. nie wskazuje również na czym polega ograniczone prawo wykonywania zawodu psychologa, nie rozstrzyga, kto jest uprawniony do opracowania programu specjalizacji. Nie zostały też wyraźnie określone kompetencje poszczególnych organów samorządu zawodowego psychologów.

Wskazane wyżej nieprawidłowości stworzyły stan niepewności prawa zarówno dla samych psychologów, dla odbiorców świadczeń psychologicznych, a także dla organów administracji publicznej, które nie mogą wykonywać swoich ustawowych obowiązków. Obecnie, pomimo obowiązywania ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r., nie jest możliwe uzyskanie prawa wykonywania zawodu psychologa, które stosownie do art. 7 tej ustawy, powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów regionalnej izby psychologów, z uwagi na niepowołanie organów samorządu zawodowego psychologów.

Wskazane wyżej nieprawidłowości spowodowały, że nie zostały wydane żadne akty wykonawcze do ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów.

Rynek usług działa obecnie na zasadach wolności prowadzenia działalności gospodarczej. Psychologowie wykonują usługi na podstawie umów o pracę oraz umów cywilnoprawnych zawieranych z jednostkami zarówno sektora finansów

publicznych, jak i prywatnego. Usługi psychologiczne wykonują też w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, często będąc współnikami spółek partnerskich.

Żaden z psychologów nie jest wpisany na Listę Psychologów, ponieważ nie został powołany samorząd, którego jednym z ustawowych zadań było jej prowadzenie. Usługi psychologiczne świadczą osoby legitymujące się dyplomem magistra na kierunku psychologia, co skutkuje tym, że w sytuacji dużego popytu na te usługi, własną działalność prowadzą osoby od razu po studiach.

Niefunkcjonowanie samorządu zawodowego i procedur odpowiedzialności zawodowej psychologów skutkuje tym, że skargi na psychologów są wysyłane do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W tej sytuacji resort pracy informuje o tym, że ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. jest obowiązującym aktem prawa, który nie działa w praktyce. Brak funkcjonującego systemu odpowiedzialności zawodowej psychologów powoduje, że nie ma podmiotu, do którego mogą być składane skargi na psychologów ani organów odpowiedzialnych za sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem tego zawodu.

Odbiorcy świadczeń psychologicznych powierzają swoje zdrowie psychiczne osobom, których kwalifikacje nie podlegają ocenie właściwego kompetentnego organu. Strony postępowań sądowych kwestionują opinie przedstawiane przez biegłych psychologów, wskazując, że nie mają oni prawa wykonywania zawodu. Przedstawione problemy były przedmiotem wystąpień kierowanych do ministra właściwego do spraw pracy przez: Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Pacjenta, sędziów sądów powszechnych za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości oraz licznych skarg obywatelskich.

Z uwagi na konieczność dokonania wielu zmian w ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r., jej nowelizacja nie jest możliwa. Zgodnie bowiem z § 84 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. 2016 poz. 283), jeżeli zmiany wprowadzane w ustawie miałyby być liczne albo miałyby naruszać konstrukcję lub spójność ustawy, opracowuje się projekt nowej ustawy.

Zawód psychologa jest zawodem zaufania publicznego. Zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego, których zadaniem jest sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Jest to wyjątek od generalnej zasady wolności wykonywania zawodu wyrażonej w art. 65 ust. 1 Konstytucji RP i jako taki musi być regulowany w ustawie. Niezbędne jest zatem legislacyjne uregulowanie zasad wykonywania tego zawodu.

Potrzeba zagwarantowania należytej jakości świadczonych przez psychologów usług przemawia za decyzją o ograniczeniu swobody w wykonywaniu zawodu psychologa i wprowadzeniu projektowanej regulacji.

Wypracowanie jednolitych zasad dotyczących tego zawodu zapewni odpowiedni standard udzielania świadczeń psychologicznych oraz możliwość weryfikacji kompetencji wykonujących go osób.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Prawna regulacja dostępu do zawodu psychologa umożliwi jego wykonywanie osobom z odpowiednimi kwalifikacjami oraz postawą etyczną. Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy określa zasady uzyskiwania prawa wykonywania zawodu psychologa, zasady i warunki wykonywania zawodu psychologa, zasady organizacji i działania samorządu zawodowego psychologów, zwanego dalej „samorządem psychologów” oraz zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów.

Projekt ustawy wskazuje, że zawód psychologa jest zawodem zaufania publicznego, a tytuł zawodowy „psycholog” podlega ochronie prawnej.

Psycholog uzyskuje prawo wykonywania zawodu z dniem wpisu do Rejestru Psychologów, zwanym dalej „Rejestrem”. Rejestr prowadzi regionalna rada psychologów, zwana dalej „regionalną radą”.

Regionalna rada wpisuje do Rejestru osobę, która spełnia następujące wymagania:

- 1) ukończyła w Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) studia pierwszego stopnia na kierunku psychologia i studia drugiego stopnia na kierunku psychologia oraz uzyskała tytuł zawodowy magistra albo
 - b) jednolite studia magisterskie na kierunku psychologia oraz uzyskała tytuł zawodowy magistra lub
- 2) posiada dyplom wydany w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, uznany za równoważny z dyplomem ukończenia studiów na kierunku psychologia uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej, potwierdzającym formalne kwalifikacje psychologa, lub
- 3) posiada kwalifikacje do wykonywania zawodu psychologa nabyte w państwie członkowskim Unii Europejskiej, uznane w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334);
- 4) korzysta w pełni z praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych;

- 5) swoim dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu psychologa, w szczególności nie była prawomocnie skazana za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego;
- 6) legitymuje się znajomością języka polskiego co najmniej na poziomie B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”. Przesłanka ta nie znajduje zastosowania do osób będących obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej i osób będących obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, od których projektodawca wymaga złożenia oświadczenia o znajomości języka polskiego niezbędnej do wykonywania zawodu psychologa.

Projekt ustawy określa zakres danych objętych wpisem oraz dokumenty, które dołącza się do wniosku.

Od wniosku o wpis do Rejestru regionalna rada pobiera opłatę w wysokości nie wyższej niż 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ubiegły rok, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w roku poprzedzającym rok, w którym wniosek został złożony, w drodze obwieszczenia, do dnia 15 stycznia każdego roku.

Od dnia wpisu do Rejestru psycholog wykonuje zawód samodzielnie. Psycholog wykonuje zawód zgodnie z aktualnym stanem wiedzy psychologicznej, z należytą starannością oraz z zasadami etyki zawodowej określonymi w Kodeksie Etyki Zawodowej, a także z poszanowaniem prywatności i godności osobistej odbiorców świadczeń psychologicznych oraz osób trzecich. Psycholog jest obowiązany do ochrony danych osobowych uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu.

Regionalna rada podejmuje uchwałę w przedmiocie wpisu do Rejestru. Do uchwał regionalnej rady i Krajowej Rady Psychologów, zwanej dalej „Krajową Radą”, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572), dotyczące decyzji administracyjnej. Od ostatecznej uchwały w przedmiocie wpisu do Rejestru skargę do sądu administracyjnego może wnieść także minister właściwy do spraw pracy. W sprawach ostatecznej uchwały w przedmiocie wpisu do Rejestru minister właściwy do spraw pracy może wziąć udział w toczącym się postępowaniu sądowym na prawach przysługujących prokuratorowi.

Po uzyskaniu wpisu do Rejestru, psycholog współpracuje z opiekunem w sprawach dotyczących rozwoju zawodowego. Celem współpracy z opiekunem jest udzielanie wsparcia psychologowi rozpoczynającemu wykonywanie zawodu przez wzmocnienie kompetencji zawodowych oraz zapoznanie z praktycznymi aspektami etycznych standardów wykonywania zawodu psychologa. Opiekunowi przysługuje wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości nie wyższej niż 10% przeciętnego wynagrodzenia. Wynagrodzenie opiekuna będzie pokrywane ze środków będących w dyspozycji samorządu zawodowego psychologów. Wynagrodzenie jest płatne przez regionalną radę tej izby, do której przynależy psycholog współpracujący z opiekunem. Okres współpracy z opiekunem nie może być krótszy niż 9 miesięcy i nie może przekroczyć 24 miesięcy, począwszy od dnia doręczenia psychologowi pisemnej informacji o wskazaniu opiekuna przez regionalną radę. Po zakończeniu współpracy opiekun wydaje pisemną opinię końcową na temat rozwoju zawodowego i możliwości kontynuacji wykonywania zawodu przez psychologa.

Wykonywanie zawodu psychologa polega na udzielaniu świadczeń psychologicznych. Określono zamknięty katalog świadczeń psychologicznych oraz zdefiniowano ich poszczególne rodzaje. Świadczeniami psychologicznymi są:

- 1) diagnoza psychologiczna, polegająca na rozpoznawaniu za pomocą metod psychologicznych, opartych na dowodach naukowych, właściwości funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz jego psychologicznych przyczyn i skutków;
- 2) opiniowanie psychologiczne, polegające na opisie aktualnego funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych, sporządzonym na piśmie na podstawie przeprowadzonego badania psychologicznego;
- 3) orzekanie psychologiczne, polegające na formułowaniu na piśmie diagnozy psychologicznej o aktualnym funkcjonowaniu odbiorcy świadczeń psychologicznych na podstawie przepisów odrębnych;
- 4) udzielanie pomocy psychologicznej, polegającej na stosowaniu form oddziaływania psychologicznego ukierunkowanych na rozwój, podnoszenie jakości życia, profilaktykę, zachowanie i przywracanie zdrowia psychicznego, zapobieganie, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia psychicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz wsparcie w sytuacji doświadczenia kryzysu, traumy lub stresu;
- 5) prowadzenie psychoterapii przez psychologa w przypadku nabycia przez niego uprawnień psychoterapeuty na podstawie odrębnych przepisów. Jednocześnie projektodawca precyzuje, że prowadzenie psychoterapii przez psychologa nie ogranicza prawa do prowadzenia psychoterapii osobom, które nabyły na podstawie odrębnych przepisów uprawnienia psychoterapeuty i nie posiadają prawa do wykonywania zawodu psychologa.

Za wykonywanie zawodu psychologa uważa się także: prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie psychologii, prowadzenie działalności dydaktycznej w zakresie psychologii, prowadzenie działalności w zakresie ustawicznego rozwoju zawodowego psychologów, kierowanie przez psychologa pracą zawodową osób wykonujących

zawód psychologa, sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu psychologów lub wykonywanie pracy na rzecz tego samorządu w zakresie realizacji jego zadań.

Projekt ustawy nie ingeruje w formy zatrudnienia psychologów, niezależnie od placówki zatrudnienia.

Psycholog jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzielaniem świadczeń psychologicznych. Przewidziane są jednak enumeratywnie wymienione wyjątki od tej zasady. Wymogu zachowania tajemnicy nie stosuje się w przypadku, gdy: wynika to z odrębnych przepisów, zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia odbiorcy świadczeń psychologicznych lub innych osób, zachodzi potrzeba przekazania innemu specjalistcie niezbędnych informacji o odbiorcy świadczeń psychologicznych związanych z udzielanym świadczeniem psychologicznym po uprzednim uzyskaniu na to zgody od odbiorcy świadczeń psychologicznych albo jego przedstawiciela ustawowego, świadczenie psychologiczne zostało wykonane na zlecenie podmiotu, uprawnionego na podstawie odrębnych przepisów, wyłącznie w odniesieniu do tego podmiotu oraz gdy odbiorca świadczeń psychologicznych lub jego przedstawiciel ustawowy wyrazi pisemną zgodę na ujawnienie tajemnicy, po uprzednim poinformowaniu o skutkach jej ujawnienia. Nie dotyczy to sytuacji, gdy dobro odbiorcy świadczeń psychologicznych jest zagrożone, a zgodę na ujawnienie tajemnicy wyraził wyłącznie przedstawiciel ustawowy

Psycholog ma obowiązek prowadzenia dokumentacji psychologicznej odbiorcy świadczeń psychologicznych. Dokumentacja psychologiczna jest objęta tajemnicą zawodową. Projekt ustawy określa podstawowe elementy, które powinna zawierać dokumentacja psychologiczna oraz zapewnia odbiorcom świadczeń psychologicznych prawo dostępu do tej dokumentacji, z wyłączeniem arkuszy testów psychologicznych oraz notatek roboczych psychologa o znaczeniu krótkotrwałym. Dokumentację psychologiczną przechowuje się w postaci papierowej lub elektronicznej w warunkach organizacyjnych i technicznych zapewniających jej ochronę przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub utratą oraz uniemożliwiających dostęp osób nieupoważnionych. Określone zostały również zasady prowadzenia, przechowywania, przekazywania i niszczenia dokumentacji psychologicznej.

Psycholog ma prawo i obowiązek ustawicznego rozwoju zawodowego. Przebieg ustawicznego rozwoju zawodowego psychologa dokumentuje się w karcie ustawicznego rozwoju zawodowego, którą prowadzi regionalna rada.

Psychologowie są zorganizowani na zasadach samorządu zawodowego, który jest niezależny w wykonywaniu swoich zadań i podlega tylko przepisom ustaw.

Alternatywną opcją, która była rozpatrywana, było powierzenie funkcji samorządu zawodowego jednej z organizacji psychologów. Byłoby to jednak zaprzeczeniem zasady samorządności, której wyrazem jest powoływanie samorządu, decydującego o sprawach danej grupy zawodowej niezależne od nadrzędnej władzy. Z uwagi na obligatoryjną przynależność do samorządu dla osób chcących wykonywać dany zawód, żadna z organizacji psychologów nie powinna być uprzywilejowana w procesie powoływania organów samorządu psychologów. Rozwiązanie takie wykluczałoby bowiem pozostałą część środowiska zawodowego w wyznaczaniu form i standardów pracy psychologów i dlatego zostało odrzucone.

Przynależność do samorządu psychologów jest obowiązkowa. Samorząd jest dwustopniowy. Jednostkami organizacyjnymi samorządu psychologów jest Krajowa Izba Psychologów oraz regionalne izby psychologów. Liczba i obszar działania poszczególnych regionalnych izb jest ustalana przez Krajowy Zjazd Psychologów, z tym zastrzeżeniem, że nie może być mniejsza niż cztery. Obszar regionalnych izb psychologów musi uwzględniać podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej na województwa. Siedzibą Krajowej Izby Psychologów jest Warszawa.

Do zadań samorządu psychologów należy w szczególności sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu psychologa, ustanawianie zasad etyki zawodowej dotyczących wykonywania zawodu psychologa oraz dbanie o ich przestrzeganie, prowadzenie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów, reprezentowanie psychologów i ochrona ich interesów zawodowych, ustawiczny rozwój zawodowy psychologów, współdziałanie z organami administracji publicznej oraz organizacjami w kraju i za granicą w sprawach dotyczących wykonywania zawodu psychologa, opiniowanie aktów prawnych dotyczących zawodu psychologa, a także zarządzanie majątkiem własnym.

Wskazane zostały organy samorządu oraz zakres ich zadań. Na szczeblu centralnym organami Krajowej Izby Psychologów są: Krajowy Zjazd Psychologów, Krajowa Rada Psychologów, Krajowa Komisja Rewizyjna, Krajowy Sąd Dyscyplinarny oraz Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny. Na szczeblu regionalnym organami regionalnej izby psychologów są: regionalny zjazd psychologów, regionalna rada psychologów, regionalna komisja rewizyjna, regionalny sąd dyscyplinarny oraz regionalny rzecznik dyscyplinarny. Kadencja organów samorządu psychologów trwa cztery lata.

Wprowadzenie dla organów samorządu możliwości obradowania na posiedzeniach prowadzonych z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej ułatwi organizację spotkań.

Samorząd psychologów reprezentuje osoby wykonujące zawód zaufania publicznego oraz sprawuje pieczę nad wykonywaniem tego zawodu. Samorząd ponadto dokonuje czynności związanych z dopuszczeniem do wykonywania zawodu oraz ustala zasady etyki zawodowej, w celu zapewnienia standardów należytego wykonywania zawodu.

Dysponuje również karami dyscyplinarnymi, między innymi odnoszącymi się wprost do prawa wykonywania zawodu (zawieszenie prawa wykonywania zawodu, pozbawienie prawa wykonywania zawodu).

Ponadto określone zostały przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów, co umożliwi zgłaszanie nieprawidłowości lub wnoszenie skarg do podmiotu ustawowo uprawnionego do prowadzenia postępowań dyscyplinarnych wobec psychologów. Odpowiedzialność dyscyplinarna psychologów nie wyłącza odpowiedzialności przewidzianej w odrębnych przepisach. Karami dyscyplinarnymi są: upomnienie, nagana, kara pieniężna, ograniczenie zakresu czynności w wykonywaniu zawodu psychologa na okres od 6 miesięcy do 2 lat, zawieszenie prawa wykonywania zawodu na okres od roku do 5 lat oraz pozbawienie prawa wykonywania zawodu. Obok tych kar można orzec dodatkowo zakaz wykonywania opieki na czas od roku do 5 lat.

Przewidziana została szczegółowa procedura postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów.

W celu zapobieżenia niebezpieczeństwu preferowania przez samorząd psychologów interesu partykularnego kosztem interesu publicznego, mającego stanowić granicę i cel przypisania zadań publicznych tworzonemu ustawowo samorządowi, w projekcie ustawy wprowadzono nadzór nad działalnością samorządu psychologów pełniony przez ministra właściwego do spraw pracy. W ramach nadzoru minister właściwy do spraw pracy może:

- 1) wnieść skargę do sądu administracyjnego: od ostatecznej uchwały regionalnej rady w przedmiocie wpisu do Rejestru, od ostatecznej uchwały regionalnej rady o odmowie przyznania prawa wykonywania zawodu psychologa, od stwierdzenia utraty tego prawa oraz od ostatecznej uchwały Krajowej Rady rozpatrującej odwołanie wnioskodawcy w przedmiocie wpisu do Rejestru, w przedmiocie odmowy przyznania prawa wykonywania zawodu psychologa oraz stwierdzenia utraty tego prawa;
- 2) wziąć udział w toczącym się postępowaniu sądowoadministracyjnym na prawach przysługujących prokuratorowi w sprawach ostatecznej uchwały w przedmiocie wpisu do Rejestru;
- 3) zaskarżyć do Sądu Najwyższego uchwały organów samorządu pod zarzutem niezgodności z prawem; w celu realizacji tego uprawnienia Krajowa Rada przesyła ministrowi właściwemu do spraw pracy uchwały Krajowej Rady i Krajowego Zjazdu, a regionalna rada – odpowiednio uchwały regionalnej rady i regionalnego zjazdu, z wyjątkiem uchwał regionalnej rady w przedmiocie wpisu do Rejestru;
- 4) zwrócić się do regionalnej rady o przekazanie podjętej przez radę uchwały, w razie podjęcia wątpliwości co do zgodności z prawem uchwał w przedmiocie wpisu do Rejestru. Regionalna rada przekazuje wówczas uchwałę w terminie 14 dni od doręczenia wystąpienia ministra. Minister w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania uchwały może zwrócić się z wnioskiem do Krajowej Rady o wszczęcie postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności tej uchwały;
- 5) zwrócić się do Krajowego Zjazdu, regionalnego zjazdu, Krajowej Rady lub regionalnej rady z wnioskiem o podjęcie uchwały w sprawie należącej do właściwości samorządu psychologów;
- 6) wnioskować o zwołanie Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Psychologów;
- 7) złożyć kasację od prawomocnego orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego.

Ponadto w celu zagwarantowania wykonywania nadzoru przez ministra właściwego do spraw pracy, zobowiązano Krajową Radę do przysyłania ministrowi właściwemu do spraw pracy, w terminie do dnia 31 maja, informacji z działalności samorządu psychologów za rok poprzedni.

Przewidziana jest odpowiedzialność karna za:

- 1) posługiwanie się tytułem zawodowym psychologa przez osobę nie posiadającą prawa wykonywania zawodu psychologa;
- 2) udzielanie świadczeń psychologicznych przez osobę nie posiadającą prawa wykonywania zawodu psychologa;
- 3) powierzanie wykonywania świadczeń psychologicznych osobie, która nie posiada prawa wykonywania zawodu psychologa.

Przepisy projektowanej ustawy nie naruszają wynikających z odrębnych przepisów uprawnień i obowiązków psychologów, zasad dotyczących wydawania orzeczeń psychologicznych oraz terminu ich ważności, a także trybu odwoławczego w zakresie orzecznictwa psychologicznego. Przepisy ustawy nie naruszają także uprawnień psychologów do posługiwania się tytułem specjalisty uzyskanym stosownie do przepisów ustawy z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2023 r. poz. 506).

Nie ma możliwości osiągnięcia celu środkami pozalegisłacyjnymi.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

I – Państwa, w których zawód psychologa jest regulowany całościowo:

1. **Chorwacja** – zawód psychologa jest profesją regulowaną¹, oprócz studiów konieczne jest odbycie rocznego stażu zakończanego egzaminem zawodowym. Prawo do wykonywania zawodu psychologa jest potwierdzane przez Chorwacką Izbę Psychologiczną (Izba wydaje specjalne zezwolenie na wykonywanie zawodu psychologa).
2. **Finlandia** – zawód psychologa jest profesją regulowaną², jego wykonywanie jest zastrzeżone dla licencjonowanych specjalistów. Instytucja zwana Krajowym Organem Nadzorczym ds. Opieki Społecznej i Zdrowia, działająca w ramach Ministerstwa Spraw Społecznych i Zdrowia, przyznaje prawo do wykonywania zawodu psychologa.
3. **Cypr** – zawód psychologa jest zawodem regulowanym³. Istnieją dwa rodzaje psychologów:
 - 1) licencjonowani/zarejestrowani specjaliści, którzy są uprawnieni do przeprowadzania ocen psychologicznych za pomocą wywiadów klinicznych, testów psychologicznych przy wykorzystaniu testów psychometrycznych oraz diagnozowania problemów psychologicznych według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób (ICD-10, DSM-5). Zarejestrowani psychologowie opracowują plany leczenia dla swoich pacjentów, przeprowadzają psychologiczne interwencje/leczenie. Dodatkowo mogą uczyć psychologii i prowadzić badania psychologiczne (naukowe).
 - 2) legitymujący się wykształceniem psychologicznym na poziomie licencjatu, pracujący w odpowiednich placówkach pod nadzorem, a ich rolą jest kierowanie pacjenta do psychologa zarejestrowanego (specjalisty). Są również uprawnieni do nauczania psychologii, prowadzenia przemówień i wykładów dot. zagadnień psychologicznych.
4. **Łotwa** – by wykonywać zawód psychologa konieczne jest uzyskanie specjalnego certyfikatu⁴. Proces certyfikacji prowadzony jest przez instytucję zwaną Służbą Jakości Edukacji.
5. **Portugalia** – prawo portugalskie rozróżnia prywatną i publiczną praktykę psychologiczną⁵. Obie wymagają rejestracji psychologa przez Portugalskie Stowarzyszenie Psychologów. Ponadto wszyscy absolwenci psychologii wpisani na Listę Psychologów obowiązani są do ukończenia zawodowego stażu.

II – Państwa, w których zawód psychologa jest regulowany częściowo:

1. **Austria** – regulowany jest zawód psychologa służby zdrowia i psychologa klinicznego, nie jest regulowany zawód psychologa ogólnego⁶. Ustawa austriacka dzieli psychologów na 3 kategorie:
 - 1) zawód psychologa opieki zdrowotnej („healthcare psychologist”),
 - 2) psychologa klinicznego („clinical psychologist”),
 - 3) psychologa ogólnego.

Licencjonowanie i rejestracja zarządzane centralnie i kontrolowane przez Federalne Ministerstwo Spraw Społecznych, Zdrowia, Opieki i Ochrony Konsumentów obejmują jedynie psychologów opieki zdrowotnej i psychologów klinicznych.

Zawód psychologa ogólnego nie jest regulowany.

2. **Irlandia** – zawód psychologa co do zasady nie jest zawodem ustawowo regulowanym. Jednakże szczególne zawodowe kwalifikacje są wymagane do pracy w służbie zdrowia finansowanej ze środków publicznych – dotyczy to psychologa klinicznego, psychologa zajmującego się doradztwem („counselling psychologist”) oraz psychologa edukacyjnego. Proces uznawania kwalifikacji istnieje jedynie w odniesieniu do trzech wymienionych grup psychologów, ponieważ tylko te grupy mogą być zatrudnione w publicznej służbie zdrowia. Irlandzkie Towarzystwo Psychologiczne jest instytucją uprawnioną do uznawania kwalifikacji, o których mowa wyżej.
3. **Dania** – prawo duńskie rozróżnia zwykłego psychologa i tzw. autoryzowanego psychologa⁷. Do wykonywania obowiązków psychologa zwykłego wystarczy ukończenie studiów magisterskich z zakresu psychologii. By uzyskać tytuł psychologa autoryzowanego konieczne jest uzyskanie autoryzacji Rady ds. Nadzoru nad Praktyką

¹ <https://www.europsy.eu/national-requirements-croatia>

² <https://www.suomi.fi/services/licensing-of-a-psychologist-trained-outside-eu-eea-national-supervisory-authority-for-welfare-and-health/ce36c516-0aaf-477b-b3a5-be5ba8a139f3>

³ <https://www.businessincyprus.gov.cy/business-sectors/psychologist/>

⁴ <https://www.ikvd.gov.lv/en/services/registration-psychologists>

⁵ <https://www.europsy.eu/national-requirements-portugal>

⁶ <https://www.europsy.eu/national-requirements-austria>

⁷ <https://ast.dk/naevn/psykolognaevnet/authorisation-as-a-psychologist>; <https://ast.dk/naevn/psykolognaevnet/links-til-love-og-regler-for-autoriserede-psykologers-virke/anerkendelse-af-udenlandske-erhvervsmaessige-kvalifikationer-som-psykolog>; <https://ast.dk/naevn/psykolognaevnet/autorisation-som-psykolog>; <https://psykologeridanmark.dk/psykologens-uddannelse/>

Psychologiczną, która sprawuje też stały nadzór nad wymienionymi psychologami, którzy zobowiązani są również do przestrzegania wytycznych wydawanych przez Radę.

III – Państwa, w których zawód psychologa nie jest regulowany:

1. **Niemcy** – profesja psychologa nie jest zawodem regulowanym, do świadczenia usług psychologicznych wystarczające jest ukończenie studiów psychologicznych⁸. Zgodnie z prawem niemieckim jedynie profesja psychoterapeuty, która jest uznawana za zawód medyczny, jest zawodem regulowanym.
2. **Węgry** – psycholog nie jest zawodem regulowanym, nie istnieje samorząd psychologów⁹.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby wykonujące zawód psychologa	Liczba zatrudnionych w elementarnej grupie zawodów Psychologów i pokrewni (kod 2634 wg klasyfikacji zawodów i specjalności) w październiku 2022 r. wyniosła 9,7 tys. osób	Struktura wynagrodzeń według zawodów, dane z października 2022 r. ¹⁰	Psychologowie wykonujący zawód będą podlegać obowiązkowej przynależności do samorządu psychologów oraz będą objęci obowiązkiem ustawicznego rozwoju zawodowego. Stworzony także zostanie system odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów.
Osoby posiadające wykształcenie psychologiczne	Liczba osób deklarujących posiadanie zawodu wyuczonego psychologa, jednocześnie mających co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie wyniosła 129 tys. osób (średnia wartość w 1 kwartale 2024 r.)	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności GUS w 1 kwartale 2024 r.	W projekcie ustawy zostaną określone warunki uzyskania prawa wykonywania zawodu psychologa.
Osoby studiujące na kierunku psychologia	W roku akademickim 2022/2023, na kierunku psychologia, studiowały 56 359 osoby W roku 2022 kierunek psychologia ukończyło 7 036 osób	Dane GUS według stanu na październik 2022 ¹¹ Dane dot. absolwentów pobrano z publikacji: https://stat.gov.pl/obszarytematyczne/edukacja/edukacja/szkolnictwo-wyzszestudenci-i-absolwenci,20,3.html	W projekcie ustawy zostaną określone warunki uzyskania prawa wykonywania zawodu psychologa.
Obywatele	Ogół społeczeństwa korzystający z usług psychologów	Brak	Obowiązek ustawicznego rozwoju zawodowego psychologów oraz sprawowanie pieczy nad wykonywaniem zawodu psychologa przez samorząd psychologów będzie gwarantował bezpieczeństwo osobom korzystającym z usług psychologicznych.

⁸ <https://www.europsy.eu/national-requirements-germany> i <https://www.anerkennung-in-deutschland.de/html/de/2724.php>

⁹ <https://www.europsy.eu/national-requirements-hungary>

¹⁰ Dane są reprezentatywne tylko i wyłącznie dla jednostek zatrudniających 10 i więcej pracowników, i dotyczą osób zatrudnionych na umowę o pracę. Dane nie są reprezentatywne dla całej populacji zatrudnionych w tej grupie zawodowej <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/struktura-wynagrodzen-wedlug-zawodow-za-pazdziernik-2022-roku,4,11.html>

¹¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy/struktura-wynagrodzen-wedlug-zawodow-w-pazdzierniku-2020-roku,4,10.html>

Minister właściwy do spraw pracy oraz urząd obsługujący	Wyznaczona jednostka ministerstwa i nadzorujący ją członek Kierownictwa resortu	Brak	Projekt ustawy przewiduje nadzór ministra właściwego do spraw pracy nad działalnością samorządu. Będzie on dotyczyć m.in. rozpatrywania odwołań od uchwały Krajowej Rady odmawiającej przyznania prawa do wykonywania zawodu psychologa.
Sądownictwo powszechne	319 sądów rejonowych	Lista sądów powszechnych	W związku z rozszerzeniem penalizacji możliwy jest wzrost liczby spraw karnych trafiających do sądów (art. 126-128).

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248 oraz z 2024 r. poz. 1535) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji – w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806).

Projekt ustawy został w czerwcu 2024 r. przesłany do zaopiniowania w terminie 30 dni do Rady Dialogu Społecznego na podstawie art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.). Projekt został także przesłany do następujących partnerów społecznych:

- 1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 854):
 - a) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych,
 - b) Forum Związków Zawodowych,
 - c) NSZZ „Solidarność”;
- 2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97):
 - a) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) Konfederacji „Lewiatan”,
 - c) Związkowi Rzemiosła Polskiego,
 - d) Związkowi Pracodawców Business Centre Club,
 - e) Związkowi Przedsiębiorców i Pracodawców,
 - f) Federacji Przedsiębiorców Polskich,
 - g) Polskiemu Towarzystwu Gospodarcemu.

W grudniu 2024 r. w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny” opublikowano tabele z uwagami wraz ze stanowiskiem Ministerstwa do poszczególnych uwag.

Projekt ustawy został poddany konsultacjom publicznym zgodnie z uchwałą nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów. Jednocześnie z przekazaniem do uzgodnień międzyresortowych, projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy był przedmiotem konsultacji społecznych z organizacjami reprezentującymi środowisko psychologów oraz ze środowiskiem naukowym psychologów.

Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych i opiniowania zawiera się w dołączonym raporcie z konsultacji. W konsultacjach publicznych stanowisko przedstawiło ponad 60 podmiotów, w opiniowaniu 7 podmiotów.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2024 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0,05	2,67	0,14	0,14	0,16	0,17	0,18	0,18	0,19	0,20	0,20	4,28
budżet państwa	0,00	2,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	2,55

JST	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,30
FUS	0,03	0,11	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10	0,10	0,11	0,11	0,11	1,05
NFZ	0,01	0,03	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,28
FP+FS	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,10
Wydatki ogółem	0,65	1,29	2,36	0,37	0,38	0,39	0,40	0,41	0,42	0,43	0,44	7,54
budżet państwa	0,65	1,29	2,36	0,37	0,38	0,39	0,40	0,41	0,42	0,43	0,44	7,54
Saldo ogółem	-0,60	1,38	-2,22	-0,23	-0,22	-0,22	-0,22	-0,23	-0,23	-0,23	-0,24	-3,26
budżet państwa	-0,65	1,21	-2,36	-0,37	-0,38	-0,39	-0,39	-0,40	-0,41	-0,42	-0,43	-4,99
JST	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,30
FUS	0,03	0,11	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10	0,10	0,11	0,11	0,11	1,05
NFZ	0,01	0,03	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,28
FP+FS	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,10

Źródła finansowania	Wydatki związane z wdrożeniem ustawy zostaną sfinansowane poprzez zwiększenie części budżetowej ministra właściwego do spraw pracy. W przypadku części budżetowej 15 - Sądy powszechne ewentualne skutki finansowe wynikające z wejścia w życie projektowanej ustawy (ewentualny wzrost liczby spraw karnych trafiających do sądów z art. 126 – 128) zostaną pokryte w ramach dotychczasowych środków i nie będą stanowić podstawy do planowania ani ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa w roku wejścia w życie ustawy oraz w latach kolejnych.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	W tabeli wskazano skutki finansowe wprowadzenia regulacji. Po stronie dochodowej znajdują się wpływy do budżetu państwa z tytułu opłaty za wpis do spisu psychologów do czasu powołania samorządu psychologów. Określona została w wysokości 50 zł od wpisu. Przy założeniu, że do spisu psychologów wpisze się 50 tys. osób, szacowany wpływ może wynieść 2 500 tys. zł. Jednocześnie projektowane rozwiązania będą skutkowały obciążeniem dla sektora finansów publicznych. Według szacunkowych wyliczeń w pierwszym roku (2025) od dnia ogłoszenia projektowanych przepisów, należy ponieść koszt w wysokości 652,9 tys. zł na zapewnienie prawidłowego powołania organów samorządu psychologów i rozpoczęcie wykonywania przez niego obowiązków ustawowych. Na powyższą kwotę składają się: - koszty zatrudnienia przez 3 miesiące (IV kwartał 2025) 3 pracowników w resorcie obsługującym Ministra właściwego do spraw pracy odpowiadających za prowadzenie spraw związanych z obowiązkami wynikającymi z planowanej regulacji prawnej (obsługa techniczno-organizacyjna Komitetu Organizacyjnego Izb Psychologów, zwanego „Komitetem”, obsługa wpłat za wpis do spisu psychologów) w łącznej kwocie około 152,9 tys. zł w tym: - koszt wynagrodzeń 3 pracowników – około 117,4 tys. zł (3 miesiące), - koszt wyposażenia 3 stanowisk pracowniczych w sprzęt kwaterunkowy – około 14 tys. zł, - koszt zakupu 3 komputerów przenośnych, monitora oraz oprogramowania – około 21,5 tys. zł. - Koszty systemu teleinformatycznego, który ma zapewnić obsługę spisu psychologów na potrzeby przeprowadzenia wyborów do organów samorządu psychologów w zależności od jego funkcjonalności został oszacowany przez Departament Informatyki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej są na około 500 tys. zł. Koszt zaprojektowania, wykonania i wdrożenia w systemie teleinformatycznym Praca.gov.pl trzech formularzy elektronicznych, tj.: - Wniosku o dokonanie wpisu do spisu psychologów (wraz z opcją wnoszenia korekty), - Głosowanie na delegata na Zjazd Krajowy, - Głosowanie na delegata na Zjazd Regionalny, oszacowany został na ok. 200 000 zł. Natomiast koszt rozbudowy systemu teleinformatycznego STOR o funkcjonalności umożliwiające pracownikom resortu

obsługę ww. wniosków, w tym: dokonanie weryfikacji wniosków o wpis do spisu psychologów pod względem merytorycznym, zwrotne przysyłanie do psychologa informacji o zatwierdzeniu/ odrzuceniu wniosku, tworzenie list kandydatów na delegatów na Zjazd Krajowy oraz na poszczególne regionalne zjazdy, podsumowanie wyników głosowania na kandydatów na delegatów na Zjazd Krajowy i regionalne zjazdy, oszacowany został na ok. 300 000 zł.

Łączny koszt wdrożenia systemu teleinformatycznego wynosi zatem ok. 500 000 zł.

Nowe obowiązki nałożone na mocy projektu ustawy na Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej będą skutkować potrzebą zwiększenia zatrudnienia o trzy etaty w pierwszym roku od dnia ogłoszenia projektowanych przepisów. Obowiązki te w pierwszym roku będą obejmować obsługę techniczno-organizacyjną Komitetu, obsługę wpłat za wpis do spisu psychologów, prowadzenie tego spisu oraz zorganizowanie i zwołanie pierwszego Krajowego Zjazdu i pierwszych regionalnych zjazdów. W kolejnych latach konieczne będzie utrzymanie zatrudnienia dwóch dodatkowych pracowników w komórce organizacyjnej w resorcie pracy odpowiedzialnej za nadzór ministra pracy nad samorządem psychologów, co będzie stałym kosztem związanym z wejściem w życie tej regulacji i wynikających z niej nowych zadań. W pierwszym roku niezbędny będzie natomiast trzeci etat do spraw obsługi wpłat do spisu psychologów (resort pracy przewiduje, że do spisu psychologów wpisze się co najmniej 50 tys. osób).

Psychologowie są liczną grupą zawodową, co będzie skutkowało dla resortu dużym nakładem pracy związanym z utworzeniem samorządu psychologów (w tym spisu wyborców), a następnie sprawowaniem nad nim nadzoru.

Stałym kosztem regulacji finansowanym z budżetu państwa będzie wynagrodzenie w wysokości około 322,9 tys. zł rocznie począwszy od 2026 r. (w 2025 planuje się zatrudnienie pracowników od października – koszt dwóch etatów na ten okres 2025 szacuje się na 78,3 tys. zł), powiększone w kolejnych latach o stopę inflacji oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne tzw. trzynastkę (od 2027 r.), przysługujące 2 pracownikom komórki organizacyjnej w resorcie pracy odpowiedzialnej za nadzór ministra pracy nad samorządem psychologów, zajmujących się m.in.:

- prowadzeniem spraw związanych ze sprawowaniem przez ministra właściwego do spraw pracy nadzorem nad działalnością samorządu;
- badaniem zgodności z prawem uchwał organów samorządu;
- prowadzeniem spraw związanych z występowaniem przez ministra właściwego do spraw pracy do organów samorządu o podejmowanie uchwał w sprawach należących do właściwości tych organów;
- prowadzeniem spraw związanych z realizacją uprawnień i obowiązków ministra właściwego do spraw pracy w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W drugim roku od dnia ogłoszenia regulacji (2026) koszty budżetu państwa wyniosą 1 293,9 tys. zł. Będą one obejmowały:

- koszt zorganizowania i zwołania Pierwszego Krajowego Zjazdu oraz pierwszych Regionalnych Zjazdów, który szacuje się na około 850 tys. zł (50 tys. każdy zjazd). Taka kwota będzie niezbędna, tylko w przypadku, gdy zostaną powołane regionalne izby psychologów we wszystkich województwach;
- koszt wynagrodzenia 2 pracowników komórki organizacyjnej w resorcie pracy odpowiedzialnej za nadzór ministra pracy nad samorządem psychologów oraz koszt zatrudnienia 1 pracownika na 9 miesięcy (styczeń-wrzesień 2026) – 443,9 tys. zł rocznie.

W trzecim roku od dnia ogłoszenia regulacji (2027) koszty budżetu państwa wyniosą 2 358,1 tys. zł. Na powyższą kwotę składa się:

- dofinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej kosztu rozpoczęcia wykonywania przez samorząd psychologów obowiązków ustawowych. Kwota dotacji celowej nie może być wyższa niż 2 000 tys. zł;
- koszt wynagrodzenia 2 pracowników komórki organizacyjnej w resorcie pracy odpowiedzialnej za nadzór ministra pracy nad samorządem psychologów: 358,1 tys. zł rocznie. Po powołaniu samorządu psychologów będzie on się utrzymywał ze składek członkowskich.

Założenia do obliczeń w zakresie wynagrodzeń pracowników MRPiPS (w zł)

Wyszczególnienie	2025	2026	2027
	rok 0	rok 1	rok 2
wynagrodzenie 1 osoby brutto miesięcznie	10 929	11 268	11 561
liczba etatów	3	3	2
liczba miesięcy	3	2 etaty 12 miesięcy, 1 etat 9 miesięcy	12
wynagrodzenie brutto	98 365	371 854	277 470
dodatkowe wynagrodzenie roczne brutto	0	0	22 537
Razem	98 365	371 854	300 007
składki pracodawcy na FUS	16 653	62 955	50 791
składki na Fundusz Pracy	984	3 719	3 000
składki na Fundusz Solidarnościowy	1 426	5 392	4 350
Ogółem koszt pracodawcy	117 429	443 919	358 148

W obliczeniach skutków finansowych dla jednostek sektora finansów publicznych (JSFP) przyjęto, założenie, że udział jednostek samorządu terytorialnego w dochodach z PIT w 2025 r. i kolejnych latach pozostanie na stałym poziomie 85,0%. Dane w tabeli dotyczące wynagrodzeń zostały przeliczone zgodnie z prognozami wskaźników makroekonomicznych ustalanych przez MF („Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw, Aktualizacja – październik 2024 r.”). Uwzględniono dynamikę cen towarów i usług konsumpcyjnych.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
	osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Będą mogły zatrudniać na stanowisku psychologa wyłącznie osoby legitymujące się prawem wykonywania zawodu.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, których działalność polega m.in. na udzielaniu świadczeń psychologicznych, będą mogły zatrudniać przy ich udzielaniu wyłącznie osoby legitymujące się prawem wykonywania zawodu.						

	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Prawna regulacja zawodu psychologa i powstanie samorządu psychologów potwierdzą status psychologa jako zawodu zaufania publicznego. Obowiązek ustawicznego rozwoju zawodowego psychologów oraz sprawowanie pieczy nad wykonywaniem zawodu psychologa przez samorząd psychologów będzie gwarantował bezpieczeństwo osobom korzystającym z usług psychologicznych. Zostanie stworzony system odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów. Odbiorcy świadczeń psychologicznych będą mogli zgłaszać zastrzeżenia do pracy psychologów i oczekiwać podjęcia odpowiedniego postępowania przez organy samorządu. Brak wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.
Niemierzalne		Celem projektowanych regulacji jest doprowadzenie do wzrostu jakości udzielanych świadczeń psychologicznych. Jednakże ograniczenie dostępu do zawodu może przełożyć się na zmniejszenie poziomu konkurencyjności na rynku usług psychologicznych, a to może spowodować wzrost cen udzielanych świadczeń psychologicznych. Oszacowanie wpływu składek na rodziny i gospodarstwa domowe jest niecelowe ze względu na stosunkowo niską kwotę przypadającą na opłatę za wpis do spisu psychologów.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Regulacje prawne wprowadzane niniejszą ustawą nie są mierzalne ekonomicznie lub nie mają wpływu na obowiązki pracodawcy, które wynikają z przepisów prawa pracy. Projekt ustawy będzie miał skutki finansowe dla psychologów. Przewidywana jest opłata 50 zł za wpis do spisu psychologów. Natomiast osoby, które będą ubiegać się o prawo wykonywania zawodu psychologa po ukonstytuowaniu się organów samorządu psychologów, uiszcza jednorazową opłatę za wpis w wysokości ustalonej przez Krajowy Zjazd, nie wyższą niż 10% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku za ubiegły rok, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w roku poprzedzającym rok, w którym wniosek został złożony, w drodze obwieszczenia, do dnia 15 stycznia każdego roku, a następnie okresowe składki członkowskie w wysokości ustalonej przez samorząd. Proponowane 10% przeciętnego wynagrodzenia to tylko górna granica opłaty od wniosku o wpis do Rejestru. Kierując się ideą samorządności, o ostatecznej wysokości opłaty będzie decydował samorząd psychologów. Pośrednią konsekwencją wprowadzanych regulacji prawnych może być ograniczenie kosztów związanych z niektórymi absencjami chorobowymi będącymi przyczyną niezdolności do pracy. Z raportów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania były w latach 2020 - 2022 jedną z najczystszych przyczyn absencji chorobowych, w kontekście liczby dni absencji, a mianowicie w 2020 r. – 10,8% ogółu liczby dni absencji (27,7 mln dni), podobnie w 2021 r. - 10,5% (25,2 mln dni) i w 2022 r. – 10,0% (23,8 mln dni)¹². Z kolei wydatki ogółem na świadczenia związane z niezdolnością do pracy, której przyczyną były zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania, wyniosły w 2020 r. 7 253 292,5 tys. złotych (17,1% ogółem poniesionych wydatków na grupy chorobowe będące przyczyną niezdolności do pracy świadczeniobiorców), w 2021 r. – 7 424 735,6 tys. złotych (16,7% ogółem poniesionych wydatków na grupy chorobowe będące przyczyną niezdolności do pracy świadczeniobiorców) a w 2022 r. – 7 525 074,8 tys. złotych (16,3% ogółem poniesionych wydatków na grupy chorobowe będące przyczyną niezdolności do pracy świadczeniobiorców)¹³.	

¹² Raporty Zakładu Ubezpieczeń Społeczny pt. „Absencja chorobowa” z 2020, 2021 i 2022, Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; źródło: <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/statystyka/opracowania-tematyczne/absencja-chorobowa> – dostęp z dnia 10 listopada 2023 r.

¹³ Raporty Zakładu Ubezpieczeń Społeczny pt. „Wydatki na świadczenia z ubezpieczeń społecznych związane z niezdolnością do pracy” z 2020 r., 2021 r. i 2022 r., Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; źródło: <https://www.zus.pl/baza-wiedzy/statystyka/opracowania-tematyczne/wydatki-na-swiadczenia-z-ubezpieczen-spoecznych-zwiazane-z-niezdolnoscia-do-pracy> - dostęp z dnia 10 listopada 2023 r.

	Wysoce prawdopodobne jest, że odpowiednia opieka psychologa i podjęta terapia psychologiczna będą pozytywnie oddziaływać na nieprawidłowości zdrowia psychicznego odbiorców świadczeń psychologicznych, ich doświadczenia kryzysu, traumy lub stresu, co będzie skutkowało mniejszą liczbą zwolnień lekarskich z powodu zaburzeń psychicznych.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

☐ tak
☐ nie
☐ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów
☐ zmniejszenie liczby procedur
☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

☒ zwiększenie liczby dokumentów
☒ zwiększenie liczby procedur
☒ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.

☒ tak
☐ nie
☐ nie dotyczy

Komentarz:

Obciążenia regulacyjne dotyczą zarówno psychologów (obowiązkowy wpis do Rejestru, obowiązek ustawicznego rozwoju zawodowego, uznawanie kwalifikacji itp.) jak i organów władzy publicznej: ministra właściwego do spraw pracy (dokonywanie wpisów do spisu psychologów prowadzonego na potrzeby przeprowadzenia wyborów organów samorządu psychologów, możliwość wniesienia skargi do sądu administracyjnego od ostatecznej uchwały regionalnej rady w przedmiocie wpisu do Rejestru) oraz sądów powszechnych (rozpatrywanie odwołań od uchwał w przedmiocie wpisu do Rejestru, rozpatrywanie odwołań od orzeczeń dyscyplinarnych, prowadzenie spraw karnych z tytułu naruszenia przepisów ustawy).

Kolejne obciążenia są związane z dokonywaniem wpisów do spisu psychologów prowadzonego na potrzeby przeprowadzenia wyborów organów samorządu psychologów, a następnie utworzeniem i prowadzeniem przez samorząd psychologów Rejestru. Ze względu na potrzebę stałego aktualizowania przechowywanych danych, projekt ustawy wprowadza obowiązek zgłaszania zmiany danych objętych wpisem. Rejestr ma jawny charakter, ponieważ w ograniczonym zakresie będzie udostępniany odbiorcom świadczeń psychologicznych. Dzięki temu spełnia jedną ze swoich podstawowych funkcji: osobom szukającym pomocy psychologów umożliwia zweryfikowanie uprawnień psychologów świadczących usługi oraz wyszukanie ich według miejsca zamieszkania. Organy samorządu udostępniają informacje dotyczące psychologów na zasadach ogólnych w ramach informacji publicznej w zakresie danych potwierdzających fakt wpisu do Rejestru.

W celu przejrzystości czynności podejmowanych przez psychologa wprowadzono obowiązek prowadzenia indywidualnej dokumentacji psychologicznej odbiorcy świadczeń psychologicznych, którą powinien on przechowywać (z pewnymi ustawowo określonymi wyjątkami) przez okres 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym udzielanie świadczeń psychologicznych zostało zakończone. Po upływie tego okresu dokumentacja psychologiczna podlega zniszczeniu w sposób uniemożliwiający odtworzenie jej treści.

9. Wpływ na rynek pracy

Celem projektu ustawy jest przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom na rynku pracy, takim jak wykonywanie zawodu psychologa przez osoby bez uprawnień zawodowych i odpowiednich kompetencji, otwieraniu przez nie gabinetów psychologicznych i udzielaniu pomocy psychologicznej. Taka sytuacja jest szkodliwa zarówno dla osób korzystających z pomocy psychologów, jak i dla prestiżu zawodu. Z tego powodu wprowadza się ochronę prawną tytułu zawodowego „psycholog”.

Zawód psychologa może wykonywać tylko osoba, która spełnia wymagania określone projektowaną regulacją. Wykonywanie np. zawodu psychoterapeuty, psychiatry a także praca specjalistów komunikacji społecznej, HR nie uprawnia do wykonywania zawodu psychologa, jeśli nie zostaną spełnione określone w ustawie o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów warunki. Wykonywanie zawodu psychologa polega na udzielaniu świadczeń psychologicznych.

Prawo wykonywania zawodu ma wyłącznie osoba zrzeszona w samorządzie psychologów. Wszyscy psychologowie wykonujący zawód podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej.

Wykonywanie zawodu psychologa w ramach indywidualnej praktyki psychologicznej nie jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236 i 1222). Dla jej podjęcia wystarczające będzie złożenie wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, po uprzednim uzyskaniu prawa wykonywania zawodu i wpisaniu do Rejestru.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne
☐ sytuacja i rozwój regionalny
☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe

☐ demografia
☐ mienie państwowe
☐ inne:

☐ informatyzacja
☒ zdrowie

Omówienie wpływu

Dotychczas obowiązująca ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. przewidywała odpowiedzialność wykroczeniową za naruszenie jej przepisów oraz możliwość odwoływania się do sądów powszechnych od orzeczeń dyscyplinarnych. Powyższe regulacje zostały utrzymane w projekcie. W związku z rozszerzeniem penalizacji możliwy jest wzrost liczby spraw karnych trafiających do sądów. W związku z tym ewentualne koszty związane z wejściem w życie projektowanej ustawy zostaną sfinansowane w ramach dotychczasowych wydatków/kosztów jednostek sektora finansów publicznych. Proponowane w projekcie rozwiązania spełniają wymogi wykorzystania danych z rejestrów publicznych i ochrony danych osobowych.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Po 14 dniach od dnia wejścia w życie ustawy zostaną podjęte działania zmierzające do utworzenia samorządu psychologów.

Minister właściwy do spraw pracy powoła w tym celu, w drodze zarządzenia, Komitet. Ogólnopolskie stowarzyszenia zrzeszające psychologów i związki zawodowe psychologów zgłoszą swoich przedstawicieli do udziału w pracach Komitetu.

Zadaniem Komitetu jest uchwalenie swojego regulaminu określającego organizację, sposób działania i tryb pracy, a także opracowanie i uchwalenie regulaminów: wyboru delegatów na pierwszy Krajowy Zjazd, pierwszego Krajowego Zjazdu, wyboru delegatów na pierwsze Regionalne Zjazdy, pierwszych Regionalnych Zjazdów. Komitet rozwiązuje się z dniem ukonstytuowania się ostatniego z pierwszych Regionalnych Zjazdów.

Zadania ministra właściwego do spraw pracy obejmują: prowadzenie spisu psychologów na potrzeby przeprowadzenia wyborów organów samorządu psychologów; dokonywanie wpisów do spisu psychologów; zorganizowanie i zwołanie, zgodnie z przepisami ustawy: pierwszego Krajowego Zjazdu w terminie roku od dnia powołania Komitetu, pierwszych Regionalnych Zjazdów w terminie 6 miesięcy od dnia zwołania pierwszego Krajowego Zjazdu.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Ewaluacja efektów projektu nastąpi po pięciu latach od dnia powołania organów samorządu psychologów. Nie przewiduje się wykonania OSR ex post. Ocenie zostanie poddane funkcjonowanie powszechnego i obligatoryjnego samorządu. W szczególności ewaluacji będzie podlegało wykonywanie przez niego następujących zadań: liczba wpisów do Rejestru, liczba wydawanych zaświadczeń o prawie do wykonywania zawodu, liczba przeprowadzonych szkoleń.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

1. Analiza proporcjonalności projektu ustawy o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów.